

עפ"ת 48348/11/13 - אלכסנדר פשצנקו נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 48348-11-13 פשצנקו נ' מדינת ישראל

בפני	כב' השופט יחיאל ליפשיץ
מערער	אלכסנדר פשצנקו
נגד	
משיב	מדינת ישראל

פסק דין

כללי

1. לפניי ערעור על החלטתו של בית המשפט לתעבורה בחיפה, אשר ניתנה ביום 23.10.13 על ידי כב' השופט בנג'ו בתיק פ"ל 5447-11-10 (להלן: **התיק שבפנינו**) לענין תחילת מניין תקופת הפסילה שהוטלה על המערער.

2. לוח הזמנים הרלוונטי לענייננו:

2.1. בתאריך **3.3.11** הפקיד המערער את רישיונו במסגרת הליך פסילה עד תום ההליכים בבית המשפט לתעבורה בחיפה בתיק תת"ע 1000-07-10 (להלן: **תיק הפסילה**).

2.2. בתאריך **2.6.11**, גזר על המערער בית משפט לתעבורה בחיפה בהליך שבפנינו 30 חודשי פסילה בפועל, 6 חודשי מאסר על תנאי לשלוש שנים וקנס בסך של 800 ₪, וזאת לאחר שהמערער הורשע בעבירות של נהיגה בזמן פסילה וכן נהיגה ללא פוליסת ביטוח בתוקף. כאמור לעיל, מדובר היה 3 חודשים לאחר שהמערער נפסל עד תום ההליכים במסגרת תיק הפסילה.

2.3. ביום **17.1.12** נגזר דינו של המערער במסגרת תיק הפסילה, והוא נדון, בין היתר, לעונש פסילה בפועל לתקופה של 30 חודשים בפועל החל מיום 3.3.11 (מועד פסילתו עד תום ההליכים בתיק הפסילה).

3. ביום **22.10.13** הגיש המערער לבית המשפט לתעבורה בחיפה (בתיק שבפנינו) בקשה לקבוע את מועד תחילת מניינה של תקופת הפסילה בתיק שבפנינו הוא מיום 2.6.11. בקשה זו נדחתה ביום 23.10.13 ומכאן הערעור שלפניי.

4. ב"כ המערער הפנה להוראות סעיף 42 (א) **לפקודת התעבורה**, התשכ"א- 1961 (להלן: **פקודת התעבורה**) וטען כי סעיף זה, הקובע עקרון של "הצטברות פסילות", אינו מתייחס למקרה שבפנינו אלא למקרה של פסילה המוטלת במצב בו פסילה קודמת (בתיק אחר) טרם נסתיימה. ואולם, במקרנו - כך נטען - במועד מתן גזר הדין בתיק שבפנינו לא נדון המערער לפסילה קודמת אלא "רק" נפסל במסגרת הליך פסילה עד תום ההליכים, וממילא הפסילה הסופית במסגרת תיק הפסילה הוטלה במועד מאוחר יותר לפסילה בתיקינו. משכך, לשיטתו, הפסילות שהוטלו בתיק דנן ובתיק הפסילה עד תום צריכות להיות חופפות.

בנוסף, טען המערער כי שגה בית משפט קמא שעה שקבע שעליו להפקיד בתיקינו תצהיר כתחליף רישיון נהיגה בכדי שיחל מניין תקופת הפסילה, שכן במועד מתן גזר הדין בתיקינו המערער כבר הפקיד את רישיונו במזכירות בית המשפט לתעבורה בחיפה, וזאת במסגרת תיק הפסילה. משכך לא הייתה מוטלת עליו חובה להפקיד תחליף רישיון באותה מזכירות של אותו בית משפט.

הוסיף המערער וטען, כי רע"פ 8317/10 **כהן נ' מ"י** (8.2.11), (להלן: **פס"ד כהן**) עליו הסתמך בית המשפט קמא בהחלטתו מתאריך 23.10.13, מתייחס למקרה בו גזרי הדין ניתנו בבתי משפט שונים דבר שלא מתקיים בעניינו, בו גזרי הדין ניתנו באותו בית משפט - בית המשפט לתעבורה בחיפה.

עוד הפנה המערער לתקנה 557 (ה) לתקנות התעבורה, התשכ"א- 1961 (להלן: **תקנות התעבורה**), הקובעת כי במקרה של שתי פסילות יש להפקיד אישור הפקדה (ולא תצהיר), שניתן בתיק האחד, בבית המשפט האחר שהטיל פסילה נוספת, ואילו בעניינו עסקין באותו בית משפט וכמובן שבאותה מזכירות, ולכן לא היה מקום להמציא אישור חדש בעניין. בהקשר זה, וכתמיכה בטענתו, הפנה המערער לאישור הפקדה (נספח ז' להודעת הערעור) שהופק, לטענתו, באופן אוטומטי בתאריך 3.10.13.

5. מנגד, התנגדה המשיבה והפנתה לחקיקה רלוונטית ולהלכה הנוהגת לפיהן נהג שרישיונו נפסל חייב להפקידו תצהיר או אישור הפקדה, גם אם קיים תיק קודם או מקביל בו אשר גם במסגרתו הוטלה פסילה.

המשיבה הפנתה לתכלית העומדת מאחורי הדרישה להפקדת רישיון הנהיגה שהינה תכלית חינוכית וזו מקבלת משנה תוקף שעה שעסקין במערער שלחובתו עומדות הרשעות בעבירות תעבורה רבות. מעבר לכך ציינה המשיבה תכלית נוספת בחובת ההפקדה היא תכלית של פיקוח ומעקב יעיל אחר הפסילות המוטלות בבתי המשפט השונים.

בנוסף, טענה המשיבה כי קבלת טענות המערער יביא לחפיפה מלאה כמעט של תקופות הפסילה, וזאת בניגוד לכלל של הצטברות תקופות פסילה.

6. לאחר שבחנתי את טענות הצדדים הגעתי למסקנה כי דין הערעור להדחות.

7. הנימוק הראשון לדחיית הערעור נובע מתחתית גזר דינו של בהמ"ש קמא בתיקנו, שם צוינה ההוראה הבאה: **"על הנאשם להפקיד תצהיר חלף רישיון נהיגה הואיל ואין ברשותו רישיון נהיגה"**. כשנשאל בא כוחו של הנאשם מדוע מרשו לא נהג לפי הוראותיו המפורשות של בית המשפט קמא השיב: **"הנאשם היה מיוצג באותה עת והוא לא עשה זאת מאחר ואין הוא בקיא בסדרי הדין. יחד עם זאת באותה עת לא הייתה חובה להמציא תצהיר, הייתה תקנה 557 ה' שהייתה בתוקף עוד לפני גזר הדין, כך שלא היה צורך באותו תצהיר"** (ראה שורות 13-16 לפרוטוקול מיום 23.12.13).

למעשה, טוען המערער כי גם אם לא מילא אחר הוראתו המפורשת של בהמ"ש, הרי שמלכתחילה מדובר היה בהוראה שאינה עומדת, לכל הפחות, בהוראת התקנות. בהמשך, אראה כי מדובר בהוראה מחויבת הדין ומעבר לנדרש אפנה בהקשר זה, בשינויים המחויבים, לרע"פ 2990/11 פלוני נ' מ"י (18.4.11) שם גם הודעה לנאשם חובת הפקדת הרישיון וזה התעלם ממנה, וכך צוין שם: **"יתרה מכך, אף בסוגיה הפרטנית ברצוני להדגיש כי בית המשפט לתעבורה ציין באופן מפורש בסוף גזר דינו בשנת 2007 כי "תוקף הפסילה מהיום, אך תחושב רק מיום הפקדת רישיון הנהיגה או התצהיר בדבר העדר רישיון נהיגה והסיבות לכך במזכירות בית המשפט" (עמ' 2 שורות 16-17)**. מכאן שבית המשפט הודיע למבקש באופן ברור כי הפסילה תחושב מיום הפקדת הרישיון או תחליף הפקדה במזכירות בית המשפט. **מכאן שאין למבקש להלין אלא על עצמו, על כך שהתעלם מדבריו המפורשים של בית המשפט לתעבורה בדבר דרך ההפקדה או תחליפה ומועד חישוב הפסילה**. אודה, שקיימת אי נחת מסוימת מהסיטואציה בה מצוי המבקש אולם האחריות להמצאת תחליף הפקדה, קרי התצהיר בדבר העדר הרישיון, היתה מוטלת על כתפיו, ובית המשפט לתעבורה כתב זאת מפורשות". (ההדגשה אינה במקור - י.ל.). כלומר, המערער התעלם מהוראתו המפורשת של בית משפט קמא באשר לחובת ההפקדה, התייחס אליה כהמלצה גרידא ולכן אין לו להלין אלא על עצמו.

8. גם לגופם של דברים יש מקום לדחות את טענות המערער, כמובהר להלן.

המסגרת הנורמטיבית

9. על עניינו חולשות ארבע הוראות דין (ההדגשות להלן אינן במקור י.ל):

9.1. סעיף 42 לפקודת התעבורה קובע כך:

"(א) פסילה שהטיל בית משפט מקבל או מהחזיק רישיון נהיגה לפי פקודה זו תחל ביום מתן גזר הדין אם לא הורה בית המשפט הוראה אחרת.

עמוד 3

(ב) הוטלה פסילה על מי שנדון לפסילה במשפט קודם אשר תקופתה טרם נסתיימה, תהיה הפסילה שהוטלה כאמור מצטברת לקודמתה ותקופתה תחל בתום הפסילה הקודמת.

(ג) בחישוב תקופת הפסילה לא יבואו במנין -

(1) התקופה שחלפה עד מסירת הרשיון לרשות שנקבעה לכך בתקנות ובדרך שנקבעה;

(2) תקופה שבה נשא בעל הרשיון עונש מאסר על העבירה שבגללה נפסל כאמור."

9.2. סעיף 61 משלים את סעיף 42 לפקודת התעבורה, וקובע כדלקמן:

"(א) הורשע בעל רשיון נהיגה על עבירת תעבורה או על עבירה לפי דין אחר הנובעת מנהיגת רכב, או שהוא נפסל מהחזיק רשיון או שהותנו בו תנאים לפי פקודה זו, חייב הוא להמציא את הרשיון לרשות הנקובה בתקנות תוך התקופה שנקבעה בהן.

(ב) הנוהל בדבר רישום וטיפול ברשיון כאמור בסעיף קטן (א) ייקבע בתקנות.

(ג) האמור בסעיף זה יחול גם על בעל רשיון רכב שנפסל מהחזיק בו ועל רשיון כזה."

9.3. מחוקק המשנה התקין תקנות המסדירות, מנהלית, את דרכי מסירת (הפקדת) הרישיון לרשות שנקבעה לכך. תקנה 556 לתקנות התעבורה קובעת כך:

"(א) נפסל בעל רשיון נהיגה על ידי בית משפט מהחזיק ברשיונו, ימציא בעל הרשיון את רשיון הנהיגה שלו לאותו בית המשפט שהורה על פסילתו מיד לאחר שהודע לו על הפסילה; אם שוכנע בית המשפט שהרשיון אינו בידי בעלו אותה שעה ימציאו בעל הרשיון, תוך התקופה שקבע בית המשפט, לאחר שניתנה ערבות להמצאת הרשיון ובתנאים שקבע בית המשפט."

9.4. ובסעיפים א-ד לתקנה 557 לתקנות התעבורה נקבע כך:

(א) הודע לבעל הרשיון על פסילת רשיונו או על התלייתו על ידי בית המשפט או לפי צו של קצין משטרה או לפי החלטה של רשות הרישוי, לפי הענין, ימציא את רשיונו כאמור בחלק זה אף אם רשיונו אינו בר-תוקף אותה שעה.

(ב) הוכח על פי תצהיר לפי פקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, למזכיר של בית

המשפט שהרשיע בעל רשיון נהיגה, או לקצין משטרה או לרשות הרישוי, לפי הענין, כי רשיונו של בעל רשיון נהיגה שנפסל כאמור בחלק זה אבד ואין בידו כל עותק של הרשיון, יתחיל מירוך תקופת הפסילה מיום שהומצאה ההצהרה לרשות שהטילה אותה.

(ג) מצא בעל הרשיון את הרשיון שאבד ימציאו מיד לבית המשפט, לקצין משטרה או לרשות הרישוי שהחליטה על הפסילה."

10. בפס"ד כהן קבע בית המשפט כי החובה המוטלת על מי שנגזר עליו עונש פסילה להפקיד את רשיונו בבית המשפט, שהורה על פסילתו, היא חובה שאינה מתבטלת אך בשל העובדה שהפקיד את הרשיון קודם לכן בבית משפט אחר ובהליך אחר והיא ממשיכה ללוות אותו ולחול עליו גם בכל הנוגע לפסילה הנוספת. אציין כי בקשה לקיום דיון נוסף בהלכה זו נדחתה (דנ"פ 1423/11 מאיר כהן נ' מ"י, (6.3.11)).

11. בפס"ד כהן ובפסקי דין אחרים, נקרא המחוקק ומחוקק המשנה להשלים את החסר ולהבהיר באלו מצבים נדרש מי שכבר נפסל מלהחזיק רשיון נהיגה להמציא על כך תצהיר חלף רישיון, שכן מלשון התקנות לא היה ברור מה הדין כאשר למשל הרישיון כבר הופקד בידי המשטרה או בידי בית המשפט, במסגרת פסילה אחרת. ואכן, בתאריך 30.3.11 תוקנה תקנה 557 לתקנות התעבורה והוסף לה בין היתר סעיף ה' הקובע כך: "המציא בעל הרשיון את הרשיון לרשות לפי חלק זה, וחלה עליו, בשל פסילה אחרת, חובה להמציאו פעם נוספת לרשות לפי חלק זה, ימציא לה אישור על ההמצאה הקודמת, שנתנה לו הרשות שלה המציא את הרשיון, ומירוך תקופת הפסילה הנוספת לא יתחיל לפני שהמציא את האישור כאמור".

תיקון זה מבהיר את החשיבות שהעניק מחוקק המשנה לעמידה בחובת הפקדה בידי הרשות הרלוונטית בכל תיק ותיק בו נגזרת פסילה על בעל רישיון.

וראה לעניין זה הדברים שנאמרו בפרוטוקול ועדת הכלכלה של הכנסת שדנה בתקנה 557 (ה): "השאלה הייתה האם הוא צריך בכלל לעשות משהו ואולי מבחינת מדיניות רצויה הוא לא צריך לעשות דבר. השופט לוי אומר: נכון ולשוב לדרוש מנאשם כזה שישוב וימלא אחר הוראות ההפקדה הקבועות בתקנה 557 בכל פעם ששורשע מחדש. שיבצע תהליך שבו הוא מקבל על עצמו את הפסילה, שהוא מודע לפסילה והוא מתחיל לרצות אותה. אין להתחיל לרצות עונש במחדל, באי עשייה. אדם צריך כשהוא מבצע עונש, הוא משלם קנס, הוא מתייבב למעצר, הוא מתייבב לעבודות שירות, שיפקיד, שיעשה משהו פוזיטיבי שבו הוא אומר שהוא מתחיל לרצות עונש. לכן אנחנו מבקשים שבמצב בו הרישיון מופקד, הוא יפקיד את אישור ההפקדה. לא שיוציא את הרשיון, אני לא רוצה שיקבל בחזרה את הרשיון כי נוח לי המצב אבל שיפקיד את אישור ההפקדה ובוזה אני יודעת שהוא אישר את הפסילה" (פרוטוקול ישיבה מס' 469 של ועדת הכלכלה, הכנסת ה-18 (27.2.2011), <http://okneset.org/committee/meeting/3913>).

12. זאת ועוד, בית המשפט הביע עמדתו לא פעם כי במקרים של פסילת רישיון נהיגה, יש להקפיד הקפדה יתרה על קיומן של הוראות פקודת התעבורה והתקנות לפיה. דרישת ההפקדה או תחליפה איננה בעלת אופי טכני בלבד וטמונות בה מספר תכליות: תכלית חינוכית-פסיכולוגית להפנמת האיסור החל על נהיגה בתקופת הפסילה; תכלית אדמיניסטרטיבית שתאפשר למערכת לדווח לרשות הרישוי על הפסילה באופן תקין; ומניעת מצב של שימוש ברישיון לאחר שנפסל, שכן בכך קיימת מניעה פיזית מלהשתמש ברישיון.

ובבש"פ 2199/03 רונן מאיר נ' מ"י, (ם 8.4.03 נאמר כך: "תכליתו של ההסדר הנוגע לחובת הפקדת רישיון בבית המשפט כתנאי לתחילת מירוץ תקופת הפסילה נהירה על פניה. חובת ההפקדה של רישיון שנפסל ממחישה לבעל הרישיון את עובדת כניסתה לתוקף של הפסילה ואת משמעותה המלאה והמוחשית של פסילה זו. שוב אין בידו תעודת רישיון ואין ברשותו מסמך המתיר לו לנהוג. להעדר תעודת הרישיון ברשות הנאשם ישנה משמעות חינוכית ופסיכולוגית העשויה לתרום להפנמת איסור הנהיגה עד לריצוי מלוא תקופת הפסילה. רציונל זה ישים הן לגבי רישיון תקף והן לגבי רישיון שתוקפו פקע. שנית, הפקדת רישיון כאמור מקטינה את החשש מפני עשיית שימוש לרעה בתעודת הרישיון בעת פסילה. לגבי רישיון תקף היא מקטינה חשש כי הנהג יציג אותו בפני גורם מוסמך בלא שזה ידע על דבר הפסילה. לגבי רישיון שאינו תקף, היא מקטינה חשש מפני אפשרות זיוף ומצג שווא. רציונל זה העומד ברקע הסדר ההפקדה אינו חל מקום שהרישיון אבד, ולכך נמצא הסדר חלופי המשרת את המטרה הראשונה של ההפקדה בדמות הצהרה על האובדן..."

עוד ראה בהקשר זה את האמור ברע"פ 4446/04, 5217/05, 5218/05 ביטון ואח' נ' מ"י (6.10.05).

13. טוען המערער כי המקרים שתוארו לעיל הינם מקרים בהם הוטלה פסילה לאחר פסילה; ובמקרה דנן הוטלה פסילה לאחר פסילה עד תום ההליכים. לכן, לשיטתו, הדין אינו מחייבו להפקיד באופן אקטיבי את רישיונו (או תחליף הפקדה במקומו). סבורני, כי המסקנה הנובעת במקרנו הינה הפוכה, ודווקא מדגישה את חשיבות ההפקדה בכל פסילה (אם פסילה "רגילה" ואם פסילה עד תום ההליכים) - פסילה עד תום ההליכים, מטבעה, הינה זמנית ואף עשויה להתבטל עם שינוי נסיבות והתפתחויות ראייתיות ואחרות הנוגעות להליך העיקרי. לכן, באם מי שנדון לפסילה אינו מפקיד תצהיר, למרות שהוא כבר פסול עד תום ההליכים, הדבר עשוי להוביל למצב בו הפסילה עד תום ההליכים כבר בוטלה, בעוד אין כל הפקדה של רישיונו (ולכל הפחות לא בתיק ה"מתאים").

14. המערער הוסיף וטען כי מאחר והפקיד את רישיונו במזכירות בית המשפט לתעבורה בחיפה במסגרת תיק הפסילה עד תום ההליכים ומדובר באותו בית משפט שאף דן אותו בתיקנו - די בכך כדי לענות על דרישת תקנה 557 (ה) לתקנות התעבורה. אולם, טענה זו אינה עולה בקנה אחד עם לשון הפקודה והתקנות וכן עם פסיקת בית המשפט העליון בעניין חובת הפקדת הרישיון והרציונאליים העומדים מאחוריה, כפי שפורטו לעיל. ודוק, גם אם עסקינן בשתי פסילות בשני הליכים שונים באותו בית משפט ובאותה מזכירות, יש להמציא אישור הפקדה, שכן ההפקדה צריכה להתבצע בכל תיק ותיק. כפי שהבהרתי לעיל, הכלל נכון ביתר שאת שעה שהפסילה הקודמת הינה "רק" פסילה עד תום ההליכים שהינה פסילה שאינה חלוטה ויכולה להתבטל

עקב שינוי נסיבות. העובדה ששתי הפסילות ניתנו באותו בית משפט אין בה כדי לשנות את הוראות החוק והפסיקה המטילות על הנאשם את חובת ההפקדה ואין בה כדי ל"גלגל" לידי המזכירות חובת הנפקת אישור זה או אחר או איתור אישור שהופקד במסגרתו של תיק אחר. לענין אישור ההפקדה שצורף להודעת הערעור (נספח ז') - לא ברור מה הוביל את המערער לטעון כי מדובר באישור שיצא באופן "אוטומטי". האישור נושא את תאריך 3.10.13 ודומה שלו היה יוצא באופן אוטומטי, כנטען, היה נושא את התאריך העוקב לתאריך בו פקע תוקפו של האישור הקודם. מכל מקום גם אם אניח כי אכן אישור זה יצא באופן אוטומטי אין בכך כדי לשנות את מסקנתי בדבר חובת ההפקדה המוטלת על המערער, חובה אותה לא מילא.

15. סוף דבר, אני מורה על דחיית הערעור. יחד עם זאת, ובהתאם להסכמת המדינה בדיון מיום 23.12.13, אני קובע כי תקופת הפסילה של הנאשם בתיק דנן תחושב מיום **4.9.13**.

16. המזכירות תשלח עותק מפסק הדין לצדדים. כתובתו של ב"כ המערער: רח' רוגזין 3 ת.ד 6584 אשדוד.

ניתן היום, ב' שבט תשע"ד, 03 ינואר 2014, בהעדר הצדדים.